

Кулибаба Є.О.
студентка,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ПЕРЕВАГИ МЕДІАЦІЇ ЯК ЕФЕКТИВНОГО МЕТОДУ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ПОРІВНЯНО З РОЗГЛЯДОМ СПРАВИ В СУДІ

Дедалі частіше проблематика альтернативного вирішення спорів стає предметом дослідження багатьох науковців. Одним із таких засобів є медіація.

На сьогоднішній день в Україні законодавче регулювання медіації загалом – відсутнє, та все ж у 2016 році Верховна Рада прийняла за основу законопроект «Про медіацію» № 3665, метою якого є запровадження даного інституту шляхом імплементації найкращих світових стандартів медіації, визначення основних принципів, правових засад та умов, на основі яких і функціонуватиме процедура.

Відповідно до законопроекту, медіація – альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора (особи, яка відповідає певним вимогам, має статус медіатора і яку сторони спору обрали для проведення даної процедури).

Медіація може застосовуватися у будь-яких спорах, у тому числі цивільних. Її метою є перш за все є пошук взаємовигідного рішення таких спорів для кожної із сторін, укладення угоди між ними таким чином, щоб максимально врахувати інтереси кожної з них, створити умови для вигідної співпраці та примирення.

О. С. Ткачук зазначає: «Важливе значення для реконструкції та деформалізації цивільного судочинства як системи судових проваджень та специфічних процедур мають консенсуальні способи (медіація, консиліація, колаборативні процедури, переговори, партисипативні процедури тощо), які, на відміну від квазісудових, самі по собі не відповідають ознакам «суду», але розгляд спору в межах таких процедур органічно імплементується у такі елементи права на справедливий судовий розгляд, як розумний строк судового розгляду та доступність правосуддя. Консенсуальні способи знаходяться поза межами формального судового розгляду. Проте ефективність консенсуальних

способів проявляється у забезпеченні розширеного розуміння міжнародного стандарту доступності правосуддя та диверсифікації форм і порядків захисту цивільних прав, свобод та інтересів» [1, с. 30].

Для ілюстрації переваг медіації можна привести декілька цифр: в США 95% справ, що були направлені на медіацію не дійшли до судового розгляду; в Німеччині 90% медіацій завершуються мировою угодою (для Нижньої Саксонії такий показник дорівнює 97%); у Великобританії показник результативності медіації становить 95%; загальноєвропейський показник результативності медіації – 80%. Це пов'язано з тим, що медіація має чисельні переваги порівняно з судовими процедурами та іншими засобами вирішення цивільноправових спорів [2, с. 1].

В країнах, які вже запровадили медіацію і відчували корисність цієї «ресурсозберігаючої технології» розгляду спору, держава підтримує медіацію на законодавчому рівні. Зокрема, в Великобританії сторони, які не застосували медіацію як досудову процедуру, позбавляються права на відшкодування витрат, пов'язаних з розглядом справи в суді, навіть у разі виграшу справи. Окрім того, держава фінансує службу державних медіаторів, вважаючи, що це є більш фінансово доцільним ніж завантажувати судову систему малими позовами. Схожа ситуація склалася в Ізраїлі, де створена і існує спеціальна система розгляду «малих позовів» за допомогою медіаторів. В більшості країн законодавчо встановлено, що медіація є обов'язковою процедурою, якщо суддя визнає спір таким, що може бути вирішеним за допомогою медіації [3, с. 2].

Керівник та викладач Українського Центру Медіації, кандидат юридичних наук Галина Єрмоменко виділяє низку безперечних переваг медіації. Серед них: конфіденційність, економія часу та коштів, добровільність, вигіршне рішення для обох сторін.

Отже, розглянемо переваги медіації більш детально.

По-перше, судовий розгляд являє собою відкритий процес, а отже кожен може дізнатися усі подробиці вашого спору, ділових стосунків, чи то приватного життя. Медіація ж гарантує повну конфіденційність, інакше кажучи, – це один із принципів даної процедури, який дає змогу вирішити спір приватно. По-друге, вагомою перевагою медіацією є економія часу та коштів. Необхідно сказати, що така процедура забезпечуватиме швидкість руху розгляду спору порівняно з розглядом справ судами, котрі є перевантаженими, і вона є не такою тривалою як судовий розгляд, що дозволяє значно скоротити матеріальні витрати. По-третє, прийняття сторонами спільного рішення, якого вони досягли шляхом консенсусу, безумовно сприяє добровільному виконанню медіаційної угоди, на відміну

від рішення суду, котре приймається суддею, який керується нормами права і виконується примусово. Судовому процесу притаманні елементи імперативності, обов'язковості судових процедур. Участь у медіації добровільна. Сторони в будь-який момент можуть відмовитися від медіації і використати інший метод вирішення конфлікту. По-четверте, виграшне рішення для обох сторін. На мою думку, це є однією з найвагоміших переваг медіації, адже під час підписання медіаційної угоди задоволеними залишаються обидві сторони спору, в той час як при винесенні судового рішення задоволеною залишається зазвичай лише та сторона, на користь якої воно ухвалене. Мета медіації – знайти рішення, яке задовольнить обидві сторони. Тільки за такої умови вона вважатиметься успішною. Чим відвертішими будуть обидві сторони щодо своїх потреб, тим більше шансів, що вони зможуть виробити творче рішення, яке задовольнить їхні справжні інтереси як щодо минулої ситуації, так і на майбутнє. В суді навряд чи буде застосовуватися подібний підхід до прийняття рішення.

Безумовно, необхідно виділити і такі переваги як збереження ділових стосунків та неформальність процесу.

Угода, укладена в результаті медіації, є таким балансом інтересів і потреб сторін, коли вони самостійно готові взяти на себе певні взаємні обов'язки. Така угода допомагає зберегти існуючі ділові стосунки між сторонами і зміцнити довіру між ними у майбутньому, на відміну від судової або арбітражної процедури, у якій одна зі сторін програє. Щодо неформальності, слід зазначити, що традиційний судовий розгляд – це змагальна процедура, яка може бути досить агресивною, якщо сторони ворожо налаштовані одна до одної. Основна увага тут приділяється фактам, тоді як реальні інтереси сторін не беруться до уваги. Сторони спілкуються одна з одною опосередковано – через юристів і суддю. На протипагу цьому, медіація покликана допомогти сторонам налагодити безпосередній діалог і віднайти рішення проблеми шляхом співпраці. Медіація дозволяє знизити емоційну напругу між сторонами, яка виникла внаслідок конфлікту. Це дозволяє учасникам «розкритися» і віднайти найкращий варіант рішення спору. Крім того, за допомогою медіації можна одночасно і за участі декількох сторін обговорити і узгодити позиції щодо широкого кола взаємопов'язаних питань, а не лише вузького предмету спору [4, с. 3].

Підводячи підсумки, треба сказати, що медіація здатна вирішити проблеми, що постають перед правовою системою України. Зокрема, така альтернативна процедура вирішення спорів здатна значно скоротити навантаження судів, зменшити строки розгляду справ, скоротити

відсоток оскаржуваних рішень, підняти рівень правосвідомості населення, сприяти подальшій демократизації суспільства та становленню верховенства права. Низка наведених позитивних аспектів свідчить про те, що введення інституту медіації в правову систему України матиме лише позитивні наслідки.

Список використаних джерел:

1. Реалізація судової влади у цивільному судочинстві України: структурно-функціональний аспект [Електронний ресурс] / О. С. Ткачук. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/12096/2/aref-Tkachuk.pdf>.
2. Сутність та переваги медіації як захисту цивільних прав [Електронний ресурс] / М. О. Свистельник – Режим доступу до ресурсу: http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/34135/1/Svystelnyk_civil%20law.pdf.
3. Перспективи розвитку медіації в Україні [Електронний ресурс] / Г. Єрмоєнко – Режим доступу до ресурсу: <http://ukrmediation.com.ua/files/content/Perspectyvyy.pdf>.
4. Медіація: як швидко та ефективно вирішити спір [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://old.kmbs.ua/storage/files/kmbs_Ukr_green.pdf.

Оскерко-Рославлєва А.Р.

студентка,

*Полтавський юридичний інститут
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

*Науковий керівник: Губанова О.В.
кандидат юридичних наук, асистент,
Полтавський юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

В умовах становлення України як демократичної, правової та соціальної держави, яка має ґрунтуватися на захисті прав людини, основою діяльності якої є пріоритет загальнолюдських цінностей, важливого значення набуває повага до честі, гідності та ділової репутації фізичної особи і гарантування цих важливих прав.

Право на честь, гідність та ділову репутацію охороняється міжнародним правом. Стаття 12 Загальної декларації прав людини